

VERENIGING „Oud harlingen”

Opricht 8 november 1954

Voorlopig bestuursstandpunt betreffende de aan- en verbouw van het Havenmantsje

Inleiding

De toekomstige bestemming van het Havenmantsje is al enige jaren onzeker. Oud Harlingen streeft naar behoud van de eigenheid en uitstraling van het monumentale gebouw.

Om de toekomst van het Havenmantsje ook op langere termijn te garanderen is een passend, rendabel gebruik van het pand noodzakelijk. Uit de verschillende ingediende plannen koos de gemeente dat van de familie Poldervaart als meest haalbare en/of wenselijke optie.

Plan Poldervaart

Het bestuur van Oud Harlingen is op 13 juli 2010 door de heren M. Poldervaart, H. Runia (gemeente Harlingen) en S. Adema (Adema Architecten) geïnformeerd over een nieuwe uitwerking van die optie. Een eerder plan – een ‘herbouw’ van het voormalige café ‘t Anker, via een glazen verbindingsstuk aan het Havenmantsje gekoppeld – was diverse bestuurlijke gremia met succes gepasseerd, toen het werd gestopt door de Rijksbouwmeester. Zij gaf aan geen historiserende bouw te willen, maar eigentijdse architectuur.

Ook het nieuwe plan voorziet in een glazen segment als verbinding met de nieuwe aanbouw. Globaal omvat het plan het volgende:

- In het Havenmantsje zelf komt/blijft de entree, een bar en loungeroimte, daarboven komen enkele hotelkamers. Hierdoor blijft het pand grotendeels intact.
- Onder een nieuwe aanbouw komt, onder het maaiveld, een kelder met keuken, toiletten en opslag; op de begane grond een eetzaal met zicht op Havenplein en Binnenhaven; daarboven een woning; en daarop (deels) transparante opbouw met een forse dakrand.
- Op het Havenplein, maar ook half overkapt langs de waterkant, komt bij het nieuwe gedeelte terrasgelegenheden.

Beoordeling door bestuur Oud Harlingen

1. Procedureel

Naar mening van Oud Harlingen verdient de nu gevolgde procedure rond het bouwplan geen schoonheidsprijs. In het voorontwerp bestemmingsplan is met geen woord/tekening concreet over het plan van de heer M. Poldervaart gerept. Bij de besluitvorming door de raad wordt deze koppeling wel gelegd: er wordt instemming gevraagd met het voorontwerp bestemmingsplan, met inbegrip van het bouwplan voor het Havenmantsje.

Wat betreft de poffertjeskraam gebeurt hetzelfde. Er wordt gevraagd voorkeur uit te spreken voor het opnemen van een permanente horecabestemming voor de poffertjeskraam op het Havenplein. Net als bij het Havenmantsje lijkt hier een concrete ondernemerswens leidend te worden voor de kaders van het bestemmingsplan, in plaats van andersom. Nergens is verdere toelichting te vinden, bijvoorbeeld of het een tijdelijke of permanente kraam betreft.

VERENIGING „oud harlingen”

Opricht 8 november 1954

Oud Harlingen heeft alle begrip voor de wens van beide initiatiefnemers om een piketpaaltje in de besluitvorming te slaan – in beide gevallen duurt de planvorming immers al jaren. Dat neemt niet weg dat de procedure ons niet zuiver toeschijnt. Belanghebbenden die een zienswijze indienden zullen over niet-benoemde besluitpunten geen concrete punten hebben ingebracht. Ook wie in het geheel geen zienswijze indiende, of niet specifiek over het bouwplan voor het Havenmantsje of de poffertjeskraam, zou daarom in de volgende fase van de besluitvorming alsnog in staat moeten worden gesteld op deze punten te reageren.

2. Bouwplan

Unaniem vindt ons bestuur de functies ‘hotel’ en ‘restaurant’ goede nieuwe bestemmingen voor het Havenmantsje. Wat ons betreft moeten andere gebruiksfuncties echter niet worden uitgesloten. In onze reactie op het voorontwerp bestemmingsplan Havenkwartier hebben wij daarom aangegeven dat een dubbele bedrijfsbestemming, waarbij ook andersoortige activiteiten zoals ‘kantoor’ mogelijk zijn, ons passender lijkt.

Wij hebben het voorliggende plan op een viertal aspecten beoordeeld.

▪ *(Her)Bebouwing*

Van oudsher bevond zich rond het Havenmantsje meer bebouwing. Het bestuur is verdeeld over de vraag of het Havenmantsje en het Havenplein niet beter af zijn met de huidige, open situatie. Voor de gedachte het Havenplein beslotener te maken, en – in de woorden van de Rijksbouwmeester – als ‘stedenbouwkundige en architectonische verbinding tussen het water en de binnenstad’ te beschouwen, is weliswaar iets te zeggen, tegelijkertijd betekent dit dat het zicht op het Havenplein vanaf de Oude Ringmuur / kop Noorderhaven en vanaf de Waddenpromenade (groten)deels wegvalt. In meerderheid is ons bestuur echter niet principieel tegen (her)bebouwing op het plein.

▪ *Stijl*

Historiserende bouw, waartoe wij de ‘herbouw van café ‘t Anker’ rekenen zoals die in eerste instantie was voorgesteld, verdient naar onze mening niet altijd de voorkeur. In onze ogen kan goede nieuwbouw de kwaliteiten van de oude stad evenzeer versterken. Harlingen is een levende stad, en dat moet zich kunnen weerspiegelen in verschillende bouwstijlen uit verschillende tijden.

Een meerderheid van het bestuur heeft daarom een voorkeur voor moderne bouw met een knipoog naar het verleden. De nieuwbouw op Noorderhaven 50 vinden wij daar een geslaagd voorbeeld van.

▪ *Beeldkwaliteit*

Ook de getekende aanbouw van het Havenmantsje is een pand met een eigentijds karakter. De uitstraling van het nieuwe ontwerp is door de strakke lijnen sober gehouden. De eigenheid en uitstraling van het Havenmantsje blijft daardoor in onze ogen beter behouden dan bijvoorbeeld bij het eerste plan met aangebouwde serres het geval was. Het Havenmantsje wordt in de nieuwste opzet niet overvleugeld door de detaillering van het nieuwe gedeelte. Lijnen zijn passend doorgetrokken. Wel hebben we in onze eerste reactie aangegeven dat wij benieuwd zijn naar de steen, die gebruikt gaat worden, dat wij het dak graag in een meer gedekte kleur zouden zien en dat de ramen op de eerste verdieping wat ons betreft wel wat breder mogen. Daar voegen wij nu aan toe dat we het ontwerp beter zouden vinden wanneer de transparante steeg tussen oud- en nieuwbouw iets breder zou zijn. Meer afstand komt de uitstraling van het Havenmantsje ten goede.

VERENIGING „oud harlingen”

Opricht 8 november 1954

▪ *Bouwwolume / ruimtelijke ligging*

Op dit punt leven binnen ons bestuur de meeste bedenkingen. We zijn verdeeld over de vraag of het ontwerp passend is *op deze plek*. Het bestaande pand wordt vergroot om meerdere functies mogelijk te maken. Door de grote ruimtebehoefte verdwijnt – ondanks de transparante opzet van de benedenverdieping – het uitzicht vanaf het Havenplein over de binnenhaven en de Waddenpromenade. Omgekeerd verdwijnt het Havenplein uit zicht voor passanten op de veerbootkade en ieder die over de Oude Ringmuur de stad nadert.

Een ander aspect is het bouwwolume in relatie tot de ligging. In ons bestuur leeft de vrees voor aantasting van het karakter van het Havenplein gebied. De huidige beleving is er een van een historische omgeving. Dat kantelt meer en meer naar een situatie waarin het Havenplein omgeven wordt door, en zelfs ingeklemd komt te liggen tussen toenemende nieuwbouw zoals de ‘oude’ Chinees, het overal bovenuit toornende Willemstaete, het glazen brugwachtershuisje, de moderne gebouwen van Doeksen en Sea Palace aan de overzijde van de binnenhaven en wellicht dan de aanzienlijke, strakke nieuwbouw van het Havenmantsje.

Samenvattend

Ons bestuur is blij met de functies van hotel en restaurant. Op aspecten als (her)bebouwing, stijl, beeldkwaliteit en bouwwolume / ruimtelijke ligging zijn de meningen echter verdeeld:

- in meerderheid zijn wij in principe niet tegen (her)bebouwing op het Havenplein
- in meerderheid staan wij open voor moderne bouw met een knipoog naar het verleden – waarbij het voorliggende ontwerp echter niet ons eerste voorbeeld zou zijn van ‘hoe het kan’
- het ontwerp vinden we in meerderheid op zichzelf acceptabel; het volume van de nieuwbouw nog in evenwicht met het Havenmantsje
- dit ontwerp op deze plek lijkt ons in meerderheid geen meerwaarde te bieden, maar afbreuk te doen aan het historische karakter van het Havenplein gebied

Tenslotte

Wij hebben in medio september 2010, in onze eerste reactie aan de initiatiefnemer de heer Poldervaart, al aangegeven dat de meningen in ons bestuur verdeeld zijn. Daarom bespraken we met hem het idee de plannen tot ver- en aanbouw gezamenlijk aan de leden van de vereniging voor te leggen – wellicht zelfs in het Havenmantsje zelf.

Daartoe hebben wij de heer M. Poldervaart, architect S. Adema en rijksbouwmeester mw. L. van der Pol uitgenodigd het plan tijdens de Voorjaarsvergadering van 26 april toe te lichten.

Om die reden ook hebben wij in onze reactie op het voorontwerp Bestemmingsplan Havenkwartier het voorbehoud gemaakt, dat de mening van de leden van Oud Harlingen, bijvoorbeeld over de invloed van de nieuwbouw op de ruimtelijke omgeving, in een later stadium nog in de procedure gevoegd kan worden.

12 maart 2011